

Κ100-25111(19) 1090-1100-1520

Μάριο Βίττι

Λογοτεχνία χωρίς αποκαλύψεις;

«Δεν πρόκειται να σας αποκαλύψω τα μυστικά μου!», ήξει με παιχνιδιάρικο τόνο ο θιασπετής νεοελληνιστής κ. Μάριο Βίττι. Στη συνάντησή μας με αφορμή την έκδοση του νέου βιβλίου του «Γραφείο με θέα - Άρθρα και ομιλίες» (εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας), την παράσταση κήθου όσα αποφεύγει να σχολιάσει, όπως για παράδειγμα ποιοι νέοι λογοτέχνες ξεχωρίζουν. Στην ερώτηση κατά πόσο βλέπει να έχουν διαμορφωθεί αξιολογικές τάσεις στη λογοτεχνική σκηνή την τελευταία δεκαετία, ο κ. Βίττι περιορίζεται σε μια προσεκτικά διατυπωμένη, αβίασθη, απάντηση. Όλα βαίνουν καλώς... Το φαινόμενο δεν είναι καινούργιο: δοκιμάστε να ζητήσετε από κάποιον συγγραφέα ή ποιητή να καταθέσει δημοσίως την άποψή του για παρόμοια ζητήματα: η συντριπτική πλειονότητα θα βρει σανίδα σωτηρίας σε κάποιον πεθαμένο λογοτέχνη. Πού να μηπέκει με τους ζωντανούς...

● ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΣΤΑΘΟΥ

Ο κ. Βίττι, ο συγγραφέας της «Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» (εκδόσεις Οδυσσέας), φαίνεται ότι θέλει να αποφύγει τα «επικίνδυνα» μονοπάτια, μολονότι είναι αναμφισβήτητο η κριτική του ικανότητα. Με αυτούς τους ελιγμούς, βεβαίως, δεν προσφεύγει ο διάλογος γύρω από τη λογοτεχνία, αλλά κάπου είναι ανθρώπινα η στάση του μελετητή που έχει κουραστεί να μπαίνει στο στόχαστρο. Ας θυμηθούμε τη διάλεξη που είχε δώσει το 1990 για τον Σεφέρη, όταν είχε σχολιάσει τη δυσφορία που ένιωθε ο ποιητής για την εργασία του στην υπηρεσία λογοκρασίας του Μεταξά. Στις πρώτες θέσεις καθόταν η Μάρω Σεφέρη κι ο κ. Βίττι ένιωθε μάλλον άβολα. Την κρίση στιγμή, όταν μιλούσε χωρίς περιστροφές για το θέμα Σεφέρη-Μεταξά, ο Γιώργος Σαββίδης τον κεραυνόβηλε με ένα βροντερό «Είναι απαράδεκτο!».

Το επεισόδιο το αναφέρει στο βιβλίο του «Γραφείο με θέα», που περιλαμβάνει -εκτός από τα δοκίμια και τις ομιλίες του- ένα αυτοβιογραφικό κομμάτι. Έντονος αντιδράσεις είχε συναντήσει όταν είχε μιλήσει και για τις ελληνολατρικές πεποιθήσεις του Στρατή Μυριβίλη που ήταν αρεστές στον Μεταξά. Τώρα ο κ. Βίττι χαρακτηρίζει αυτά τα περιστατικά μάλλον δυσσκεδαστικά. Άλλωστε και οι αυτοβιογραφικές αναφορές στο νέο του βιβλίο είναι γραμμένες με ανάλαφρη διάθεση. «Το κούμφο είναι απαραίτητο. Πρέπει να μιλά κανείς με κάποια απόσταση από τα πράγματα και προπαντός στη δική μου την ηλικία δεν επιτρέπεται να είμαι ματαιώκος ή να έχω εκδοχική στάση έναντι κάποιων ανθρώπων.

Συνυψωμένοι μπη προσβάλω κάποιον, μη δημιουργηθεί παρεξήγηση κ.τ.λ. Πάντως έχω την εντύπωση ότι ούτε εγώ τρέφω μίσος για οποιονδήποτε λογοτέχνη, ούτε κάποιος λογοτέχνης έχει λόγο να τα βάζει μαζί μου. Στον κόρο της κριτικής και της μελέτης διατηρώ καλές σχέσεις που δεν είναι τυπικές», τονίζει ο κ. Βίττι.

Υπάρχουν έργα που συμπεριέλαβε στην «Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» τα οποία δεν τον συγκίνησαν ως αναγνώστη; «Καμιά φορά για λόγους ιδιοσυγκρασίας δεν ταυρίζομαι

Οι «κακές» παρέες του '50

Ιδιαίτερα γοητευτικά ήταν τα χρόνια της νεανικής ρασιτώνης τη δεκαετία του '50, όταν ο κ. Βίττι δεν είχε κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα κι ακολουθούσε τα τυχερά της ημέρας. Στο «Μπραζίλιαν»

αναυτώσε τον Εγγονόπουλο, τον Σακαφάρη, τον Σινόπουλο κι άλλους καλλιτέχνες. Η Μαργαρίτα Λυμπεράκη, ο Μόραλης, ο Νικόλαος κι ο Ελένης σταδιακά απέπεσαν τον πυρήνα του φιλικού του κύκλου. Παρ-

τός από αυτούς τους αποθανόντες σε ασπράγματα αιχμηρότητα. Μέρος αυτού του φιλοφρονικού αρχείου πρόκειται να εκτεθεί μετά τα Χριστούγεννα στο Μέγαρο Εθνάρου (Αγ. Κωνσταντίνου 20).

αναγνώστης με το κείμενο που διαβάζει. Όταν γράφεις μια βιβλιοκρισία, μπορείς να πεις «δεν μου άρεσε αυτό» και το θέμα λήγει. Όμως, όταν γράφεις μια κριτική της λογοτεχνίας ή ένα κείμενο συνολικό αναλαμβάνοντας ευθύνες πληροφοροφόρος, πρέπει να υπολογίζεις και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν άλλοι το συγκεκριμένο έργο. Φυσικά δεν πρόκειται να αναφέρω ποιοι λογοτέχνες με αφήνουν αδιάφορο...», σχολιάζει ο ίδιος. Την προσοχή του δεν την αιχμαλωτίζει μόνο ένα λογοτεχνικό αριστούργημα, αλλά κι ένα μπιστ σέλερ: «Ενα ευπώλητο βιβλίο που προκαλεί την περιφρόνησή μου δεν μπορώ να το αγνοήσω», υποστηρίζει. Την τελευταία δεκαετία θεωρεί ότι εκεί ανεβεί πολύ το επίπεδο του γραπτού λόγου. Πολλοί ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν σχολές δημιουργικής γραφής προκειμένου να βελτιώσουν τη διατύπωσή τους, ε-

νώ οι συγγραφείς δείχνουν μεγαλύτερο επαγγελματισμό. Κατά κανόνα «οι λογοτέχνες προσφέρουν στο κοινό αυτό που το κοινό περιμένει, όπως συμβαίνει και με την τηλεόραση. Ο λογοτέχνης που θέλει να κάνει κάτι πρωτότυπο υποχρεώνεται να το κάνει με δικό του έξοδα και με μεγάλο ρίσκο. Αυτό είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο...», παρατηρεί ο κ. Βίττι. Πιστεύει ότι η προσπάθεια της ελληνικής λογοτεχνίας στο εξωτερικό σε επίπεδο στρατηγικής είναι σωστή, παρ' ότι δεν έχει αποδώσει πολλούς καρπούς. Στην Ιταλία προσπαθούν με τον ίδιο τρόπο, με επιχορηγήσεις μεταφράσεων κ.τ.λ.

«Αυτό που θαυμάζω στους Έλληνες λογοτέχνες είναι ότι, ακόμη κι αυτοί που ελπίζουν να κυκλοφορήσουν τα βιβλία τους στο εξωτερικό, γράφουν κυρίως για τον Έλληνα αναγνώστη», καταλήγει.

«Την απόλαυση της ανάγνωσης την έχω κάνει από καιρό και νομίζω ότι το ίδιο συμβαίνει με όσους γράφουν βιβλιοκριτικές στις εφημερίδες. Όλα γίνονται με επαγγελματικό τρόπο. Διαβάζω πάντα με το κολύβι στο χέρι, κρατώντας εμμελώδεις. Αυτή είναι η καταδίκη για όσους κάνουν την ίδια δουλειά με μένα».

Μάριο Βίττι